

# Roma Görünüşü Təsbit Edir — Altıncı Sayı

*Adventist tarixində peyğəmbərlik mübahisələri: Daniel 11:36 barədə Uriah Smith ilə James White arasındakı ixtilafın anlaşılması*

Jeff Pippenger  
2024-08-14

Biz 1798-ci ildən bu günədək Adventizmin tarixi daxilində baş vermiş peyğəmbərlik xarakterli mübahisənin altı istiqamətinə müraciət edirik.

“Tarixdə və peyğəmbərlikdə Allahın Kəlamı həqiqətlə yanlışlıq arasında uzun müddət davam etmiş mübarizəni təsvir edir. Bu mübarizə hələ də davam edir. Keçmişdə olmuş şeylər yenidən təkrarlanacaq. Köhnə ixtilaflar yenidən canlandırılacaq və yeni nəzəriyyələr daim ortaya çıxacaq. Lakin imanlarında və peyğəmbərliyin yerinə yetməsində birinci, ikinci və üçüncü mələklərin xəbərlərinin elanında öz paylarını icra etmiş Allahın xalqı harada dayandıqlarını bilir. Onların saf qızıldan daha qiymətli bir təcrübəsi vardır. Onlar qaya kimi möhkəm dayanmalı, etibarlarının başlanğıcını sona qədər sarsılmaz saxlamalıdır.” Selected Messages, kitab 2, 109.

Əvvəlki məqalə Roma hakimiyyəti ilə bağlı birinci və sonuncu mübahisəyə toxunurdu, indi isə Uriah Smith ilə James White arasında baş vermiş mübahisəni nəzərdən keçirəcəyik. Uriah Smith otuz altıncı ayəyə özünün “şəxsi təfsir”ini daxil etmişdi.

“36-Cİ AYƏ. Və padşah öz istəyinə görə hərəkət edəcək; özünü ucaldacaq və hər bir allahdan yuxarı tutacaq, allahların Allahına qarşı heyranəmiz sözlər danışacaq və qəzəb tamamlanana qədər uğur qazanacaq; çünki müəyyən edilmiş olan yerinə yetiriləcəkdir.

“Burada təqdim olunan padşah sonuncu dəfə qeyd edilmiş eyni qüvvəni, yəni papalıq hakimiyyətini ifadə edə bilməz; çünki bu xüsusiyyətlər həmin hakimiyyətə tətbiq edildikdə uyğun gəlmir.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 292.

Smith əvvəlki ayədəki qüdrətin “papalıq Roması” olduğunu qəbul etdi, lakin iddia edir ki, otuz altıncı ayənin xüsusiyyətləri papalıq Romasını müəyyən edən peyğəmbərlik xüsusiyyətləri deyildir. Bu iddia yalandır. Yadda saxlamaq lazımdır ki, 1863-cü ilin üsyanında Levililər kitabının iyirmi altıncı fəslindəki yeddi vaxt kənara qoyuldu və buna görə də Habakkukun hər iki lövhəsindəki yeddi vaxtın təmsili rədd edildi. Həm 1843, həm də 1850 cədvəlləri yeddi vaxtı cədvəllərin lap mərkəzində təsvir edir və hər iki təsvir xaçı yeddi vaxt xəttinin mərkəzində yerləşdirir. 1856-cı ildə yeddi vaxta dair yeni işıq gəlib sonradan rədd edildikdə, bu, Habakkukun iki lövhəsinin, eləcə də hər iki cədvəlin Allah tərəfindən istiqamətləndirildiyini bu qədər aydın şəkildə müəyyən edən Peyğəmbərlik Ruhunun səlahiyyətinin rəddini göstərdi.

Bacı Uaytın sözlərinə görə, Şeytanın son aldatması Allahın Ruhunun şəhadətini təsirsiz etməkdir; burada isə ilk aldatma Allahın Ruhunun şəhadətini təsirsiz etmək idi və bu, eyni zamanda iki cədvəldə yer alan təməl həqiqətlərin, daha konkret desək, yeddi vaxtın rədd edilməsini də təmsil edirdi.

1863-cü il üsyanı zamanı, 1863-cü il saxta cədvəlini hazırlayan məhz Uriah Smith idi; həmin cədvəl yeddi vaxtın xəttini aradan qaldırdı. 1863-cü ilə gəldikdə, Uriah Smith yeddi vaxtın işığına gözlərini yummuşdu və Danielin müəyyən etdiyi iki “hiddət”in olduğunu görə bilmirdi. Bu iki hiddət İsrailin şimal padşahlığına və Yəhudanın cənub padşahlığına qarşı olan yeddi vaxtı təmsil edir. Onlardan birincisi şimaldakı on qəbiləyə qarşı idi, e.ə. 723-cü ildə başladı və 1798-ci ildə başa çatdı; ikincisi isə e.ə. 677-ci ildə başladı və 1844-cü ildə başa çatdı.

Qabriel səkkizinci fəsildə Danielə marah görüntüsünü izah etmək üçün gəldi və öz xidməti ilə əlaqədar olaraq 1844-cü ilə dair ikinci bir şahid təqdim etdi. Daniel kitabının səkkizinci fəslindəki iki min üç yüz il 1844-cü ildə başa çatdı, lakin həmçinin şimal və cənub padşahlıqlarına qarşı olan iki qəzəbin sonuncusu da həmin ildə başa çatdı.

Və dedi: Bax, qəzəbin son dövründə nə baş verəcəyini sənə bildirəcəyəm; çünki son təyin olunmuş vaxtda olacaqdır. Daniel 8:19.

Sonuncu son əvvəlki bir sonu zəruri sayır. Yeddi vaxtın sadəcə başqa bir ifadəsi olan iki qəzəbin sonuncusu 1844-cü ildə başa çatdı, birinci qəzəb isə 1798-ci ildə sona yetdi. Smitin papalıq hakimiyyətinə dair heç bir müəyyənləşdirici göstəriş daşımadığını iddia etdiyi ayə, papalığın ölümcül yarasını alacağı ili müəyyən edirdi.

Və padşah öz istədiyi kimi edəcək; özünü ucaldacaq, özünü hər bir allahdan üstün tutacaq, allahların Allahına qarşı heyrət doğuran sözlər söyləyəcək və qəzəb tamamlanana qədər müvəffəq olacaq; çünki təyin edilmiş olan yerinə yetiriləcək. Daniel 11:36.

Otuz altıncı ayədəki “padşah” “qəzəb tamamlanana qədər” “müvəffəq olacaqdır”. Diqqət edin, Smith həmin kitabda, papalıq hakimiyyətinin otuz altıncı ayəni yerinə yetirmək üçün lazım olan düzgün xüsusiyyətlərə malik olmadığını iddia etdiyi yerdə, Daniel kitabının səkkizinci fəslinin iyirmi üç və iyirmi dördüncü ayələri haqqında nə yazır.

“23-cü ayə. Onların padşahlığının axır zamanında, günahkarlar həddi dolduqda, sərt simalı və müəmmalı kəlamları anlayan bir padşah qalxacaq. 24. Onun qüdrəti böyük olacaq, lakin öz qüdrəti ilə deyil; o, heyratımız surətdə məhv edəcək, uğur qazanacaq və fəaliyyət göstərəcək; qüdrətliləri və müqəddəs xalqı məhv edəcək. 25. Öz hiyləgər siyasəti ilə o, hiylənin öz əlində uğur qazanmasına səbəb olacaq; ürəyində özünü ucaldacaq və sülh vasitəsilə çoxlarını məhv edəcək; həmçinin bəylər Bəyinə qarşı qalxacaq; lakin əlsiz qırılacaq.

“Bu qüdrət təkcə krallığının dörd bölgüsünün yerinə onların səltənətinin axır zamanında, yəni onların gedişatının sonuna doğru gəlir. Şübhəsiz ki, bu, 9-cu ayədən etibarən bəhs edilən həmin kiçik buynuzun özüdür. Bunu 9-cu ayə ilə bağlı qeydlərdə göstərildiyi kimi Romaya tətbiq edin, və hər şey ahəngdar və aydın olar.

“‘Qorxunc çöhrəli bir padşah.’ Musa, yəhudilərin üzərinə elə bu qüvvə tərəfindən gələcək cəzanı qabaqcadan xəbər verərkən, onu ‘qorxunc çöhrəli bir millət’ adlandırır. Qanunun Təkrarı 28:49, 50. Heç bir xalq döyüş düzənində romalılar qədər vahiməli görünüş sərgiləməmişdir. ‘Mübhəm kəlamları anlayan.’ Musa, indicə istinad edilən ayədə deyir: ‘Elə bir xalq ki, onun dilini anlamayacaqsan.’ Bu, yəhudilərə münasibətdə babillilər, farslar və ya

yunanlar haqqında deyilə bilməzdi; çünki Xaldey və yunan dilləri Fələstində az-çox işlənirdi. Lakin latın dili üçün belə deyildi.”

“Qanunu pozanlar həddini doldurduqda.” Bütünlükdə Allahın xalqı ilə onların zülmkarları arasındakı əlaqə nəzərdə saxlanılır. Onların əsarətə satılmaları Onun xalqının təqsirləri üzündən idi. Onların günah içində davam etmələri isə daha ağır cəzanı gətirdi. Yəhudilər heç bir dövrdə, bir millət olaraq, Romalıların hakimiyyəti altına girdikləri zamandakından daha əxlaqi cəhətdən pozğun olmamışdılar.

“‘Qüdrətli, lakin öz qüdrəti ilə deyil.’ Romalıların uğuru böyük ölçüdə onların müttəfiqlərinin köməyi və düşmənləri arasındakı parçalanmalar sayəsində idi; romalılar isə bunlardan faydalanmağa hər zaman hazır idilər. Papalıq Romanı da, üzərində ruhani nəzarət həyata keçirdiyi dünyəvi hakimiyyətlər vasitəsilə qüdrətli idi.

“‘O, heyrətamiz surətdə məhv edəcək.’ Rəbb Yezekel peyğəmbər vasitəsilə yəhudilərə bildirdi ki, onları ‘məhv etməkdə mahir’ adamlara təslim edəcək; və Roman ordusunun Yerusəlimi dağıtması zamanı bir milyon yüz min yəhudinin qırılması peyğəmbərin sözlərinin dəhşətli bir təsdiqi idi. Roma isə ikinci, yaxud papalıq mərhələsində əlli milyon şəhidin ölümünə məsul idi.

“‘Öz siyasəti ilə hiyləni də öz əlində çiçəkləndirəcək.’ Roma, xalqları öz nəzarəti altına gətirdiyi hiylə siyasəti ilə bütün digər qüvvələrdən daha artıq seçilmişdir. Bu, həm bütpərəst Roma, həm də papalıq Roması üçün doğrudur. Beləliklə, sülh vasitəsilə çoxlarını məhv etdi.

“Və nəhayət, Roma, öz valilərindən birinin timsalında, İsa Məsihə ölüm hökmü çıxarmaqla hökmdarlar Hökmdarına qarşı qalxdı. ‘Lakin o, əl toxunmadan qırılacaqdır’ — bu ifadə həmin qüdrətin məhvini 2-ci fəslin surətinin vurulub parçalanması ilə eyniləşdirir.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 202–204.

Smit mətndə iki dəfə göstərir ki, bütpərəst və papalıq Romanın peyğəmbərlik xüsusiyyətləri bir-birinin yerinə keçə biləndir, çünki onlar sadəcə Romanın iki mərhələdə təzahürüdür; necə ki, Danielin ikinci fəslindəki dəmir və gil qarışığı, Bacı Uaytın kilsə siyasəti və dövlət siyasətinin rəmzləri kimi müəyyən etdiyi simvollarıdır. Daniel, Smitin toxunduğu ayələrdə, Romanın “müvəffəq olacağını və iş görəcəyini” və Romanın “hiylənin onun əlində müvəffəqiyyət qazanmasına səbəb olacağını” bildirdikdə, Smit iddia edir ki, otuz altıncı ayədə “qəzəb tamam olana qədər müvəffəq olacaq” “padşah” həm bütpərəst, həm də papalıq Romanın bir peyğəmbərlik xüsusiyyətini göstərir. Sonra isə o iddia edir ki, otuz altıncı ayədə Romanın xüsusiyyətlərindən heç biri papalıq hakimiyyətinə aid deyildir.

Görüşü təsbit edən quldurların Roma olduğunu göstərən fikri dəstəkləmək üçün Smithə istinad etdik və on dördüncü ayədəki dörd peyğəmbərlik xüsusiyyətindən biri də Romanın özünü ucaltdığıdır.

Və o zamanlarda bir çoxları cənub padşahına qarşı ayağa qalxacaq; xalqının qarətçiləri də görüntünü təsdiq etmək üçün özlərini ucaldacaqlar; lakin yıxılacaqlar. Daniel 11:14.

Smith iddia edir ki, otuz altıncı ayədəki padşahın təsvirləri papalıq hakimiyyəti ilə uyğun gəlmir; halbuki o, daha əvvəl on dördüncü ayədə özünü ucaldanın Roma olduğunu müdafiə etmişdi. Lakin

otuz altıncı ayədəki həmin padşah “özünü ucaldacaqdır”. Elə həmin otuz altıncı ayədəki o padşah “allahların Allahına qarşı heyratamız sözlər söyləyəcəkdir”. Daniel kitabında papalıq hakimiyyəti “Haqq-Taalaya qarşı böyük sözlər söyləyəcəkdir”, Vəhy kitabında isə papalıq hakimiyyəti Haqq-Taalaya qarşı küfr edir.

Ona böyük sözlər və küfrlər danışan bir ağız verildi; və ona qırx iki ay fəaliyyətini davam etdirmək səlahiyyəti verildi. O, ağzını Allaha qarşı küfr etmək, Onun adına, Onun məskəninə və göydə yaşayanlara küfr etmək üçün açdı. Vəhy 13:5, 6.

Papalıq hakimiyyətinə dair hər bir peyğəmbərlik xüsusiyyəti otuz altıncı ayədə müəyyən edilir.

Padşah öz iradəsinə görə hərəkət edəcək; özünü ucaldacaq və hər bir allahdan üstün tutacaq, allahların Allahına qarşı heyratamız sözlər söyləyəcək və qəzəb tamamlanana qədər uğur qazanacaq; çünki müəyyən olunmuş şey yerinə yetiriləcəkdir. Daniel 11:36.

İnsan şərhçiləri çox vaxt etibarsız olurlar, lakin bir çox Adventist şərhçi, həvari Paulun günah adamına müraciət edərkən 2 Thessalonians-dan parafraz etdiyi ayənin otuz altıncı ayə olduğuna dair açıq həqiqətə şəhadət edir.

Heç kəs sizi heç bir yolla aldatmasın; çünki əvvəlcə bir imandan dönmə baş verməyincə və məhv oğlu olan günah adamı zübur etməyincə, o gün gəlməyəcək. O, Allah adlanan və ya ibadət olunan hər şeyə qarşı çıxır və özünü onların hamısından uca tutur; belə ki, özünü Allah kimi göstərərək Allahın məbədində oturur və özünün Allah olduğunu nümayiş etdirir. 2 Salonikililərə 2:2, 3.

Otuz altıncı ayədə deyilir ki, “o, özünü ucaldacaq və hər bir allahdan yuxarı özünü böyüdəcək”, Paul isə deyir: “qoy günah adamı, həlak oğlu aşkar olunsun; o, Allah adlanan və ya ibadət olunan hər şeyə qarşı durur və özünü onların hamısından yuxarı qaldırır.” Aydındır ki, Smithin, otuz altıncı ayənin padşahının, otuz altıncı ayəyə qədər gələn ayələrdə bəhs olunan padşahdan fərqli olduğunu iddia etməyə heç bir peyğəmbərlik səlahiyyəti yox idi. Qrammatik baxımdan onun bu qüsurlu tətbiqi etməsi üçün heç bir əsas yox idi və bunu otuz altıncı ayədə papalıq hakimiyyətinə aid heç bir xüsusiyyətin olmaması səbəbindən etdiyini iddia etməsi, şəxsi yozumu təsbit etməyə cəhd edərək Müqəddəs Yazını təhrif etmək idi.

Bizdə peyğəmbərlik kəlamı daha da möhkəmdir; siz də yaxşı edirsiniz ki, qaranlıq yerdə parlayan bir çırağa diqqət yetirmiş kimi ona diqqət yetirirsiniz, ta ki, gün açılsın və səhər ulduzu ürəklərinizdə doğsun. Əvvəlcə bunu bilin ki, Müqəddəs Yazının heç bir peyğəmbərliyi şəxsi yozuma aid deyildir. Çünki peyğəmbərlik qədim zamanlarda insan iradəsi ilə gəlməmişdir; lakin Allahın müqəddəs adamları Müqəddəs Ruh tərəfindən hərəkətə gətirilərək danışmışlar. 2 Peter 1:19–21.

Laodikeya Adventizminin illəri boyunca, Smithin tətbiqinin doğru, yoxsa yanlış olduğunu düşündükləri məsələsini ele alan çoxlu Adventist ilahiyyatçıları, pastorlar və müəlliflər olmuşdur. Uzun illər əvvəl vəfat etmiş avstraliyalı bir pastor, Louis Were, xidmətinin böyük hissəsini Smithin saxta peyğəmbərlik modelinə qarşı çıxmağa sərf etmişdir. Onun bu müxalifətinin səbəbi sadəcə Smithin qırx beşinci ayədə öz sonuna gələn padşahı nəhayət Türkiyə kimi müəyyənləşdirməsi

deyildi; Smithin platforması həm də Armageddonun yanlış tətbiqini ortaya çıxarırdı. 1980-ci illərdə və ya təxminən həmin dövrdə bir Adventist müəllif “Adventists and Armageddon, Have we Misunderstood Prophecy?” adlı bir kitab qələmə almışdır. Müəllifin adı Donald Mansell-dir və kitab hələ də mövcuddur.

Mansell Birinci Dünya Müharibəsinə və İkinci Dünya Müharibəsinə aparan tarixi izləyərək göstərir ki, hər iki müharibənin yaxınlaşdığı görüldükdə Adventist müjdəçilər Armageddonun və dünyanın sonunun əlaməti kimi Smitin Türkiyənin hərfi mənada Yerusəlimə yürüməsi barədə yanlış tətbiqindən istifadə etməyə başladılar. O, kilsə üzvlük siyahıları ilə sübut edir ki, bu müharibələrin hər biri yaxınlaşdıqca, Smitin Armageddon haqqında qüsurlu baxışından çıxarılan müjdəçinin peyğəmbərlik vurğusuna əsasən, bir çox canlar Adventist kilsəsinin üzvlüyünə gətirildi.

Hansı müharibə başa çatırdısa, Smit tərəfindən qurulmuş peyğəmbərlik modelindən qazandıqlarından daha çox üzvü, qüsurlu öncədən bildirişlər yerinə yetmədikdə, kilsə itirirdi.

Smitin Millerçilərin təməl xəbərini rədd etməsi və Daniel kitabının otuz altıncıdan qırx beşinci ayələrinə dair şəxsi şərhini irəli sürməyə hazır olması nəticəsində, Smitin məntiqi cari hadisələrə əsaslanan bir peyğəmbərlik modeli ortaya qoydu.

Daniel on birinci fəslinin son ayəsində öz sonuna gələn padşah barədə Smith ilə James White arasında olan mübahisədə, James White Smithin qumlu peyğəmbərlik təməlinin mahiyyətini yığcam şəkildə ifadə edən bir məntiq irəli sürdü. White öyrədirdi ki, “peyğəmbərlik tarixi doğurur, lakin tarix peyğəmbərlik doğurmur.”

Hər iki müharibədən əvvəl fəaliyyət göstərən Adventizmin müjdəçiləri, Smitin Armageddonla bağlı qüsurlu peyğəmbərlik modelini təqdim etmək üçün inkişaf edən tarixdən istifadə edirdilər və müharibələr ərəfəsində bu qədər xeyir-dualı görünən onların işi, peyğəmbərlik modelinin şəxsi yozuma əsaslandığı göstərildikdə, xalis itki ilə nəticələndi.

Yalançı peyğəmbərlərdən ehtiyat edin; onlar sizin yanınıza qoyun paltarında gəlirlər, lakin daxilən yırtıcı canavarlardır. Siz onları meyvələrindən tanıyacaqsınız. Məgər insanlar tikanlardan üzüm, qanqallardan əncir yığarmı? Eləcə də hər yaxşı ağac yaxşı meyvə verir; çürük ağac isə pis meyvə verir. Yaxşı ağac pis meyvə verə bilməz, çürük ağac da yaxşı meyvə verə bilməz. Yaxşı meyvə verməyən hər ağac kəsilib oda atılır. Buna görə də siz onları meyvələrindən tanıyacaqsınız. Matthew 7:15–20.

Smitin otuz altıncı ayədəki padşaha dair xüsusi bir peyğəmbərlik modelini irəli sürməyə hazır olması, həmçinin altıncı bəla ilə Armageddonun yanlış tətbiqinin yaranmasına da səbəb oldu.

Və altıncı mələk camını böyük Fərat çayı üzərinə tökdü; onun suyu qurudu ki, şərqdən olan padşahların yolu hazırlansın. Və mən əjdahanın ağzından, vəhşi heyvanın ağzından və yalançı peyğəmbərin ağzından qurbağalara bənzər üç murdar ruhun çıxdığını gördüm. Çünki onlar möcüzələr göstərən şeytanların ruhlarıdır; onlar bütün yer üzünün və bütün dünyanın padşahlarının yanına gedirlər ki, onları Qadir Allahın o böyük gününün döyüşünə toplansınlar. Bax, Mən oğru kimi gəlirəm. O ayıq qalan və paltarlarını qoruyan adam nə bəxtiyardır; ta ki,

çılpaq gəzməsin və onun rüsveyçiliğini görməsinlər. Və onları ibrani dilində Armageddon adlanan yerə topladı. Vəhy 16:12–16.

Əvvəllər qeyd etdiyimiz kimi, altıncı bəla insan üçün sınaq müddəti başa çatdıqdan sonra gəlir; buna görə də “paltarlarını qorusun” məzmunlu xəbərdarlıq, Mikayıl ayağa qalxmazdan, insan üçün sınaq müddəti bağlanmazdan və birinci bəla başlamazdan əvvəl baş verən bir sınaq məsələsinə aid olmalıdır. Altıncı bəla, yaxın zamanda gələcək bazar günü qanunu zamanı bir araya gələn üçqat birliyi təşkil edən əjdahanın, vəhşi heyvanın və yalançı peyğəmbərin fəaliyyətlərini müəyyən edir. Həmin üçqat birlik Müasir Romadır və Müasir Romanın bu üçqat birliyini müəyyən edən və təsbit edən rəmz, “görümü təsbit etmək üçün özlərini ucaldan” və “yıxılan” “xalqının quldurları”dır.

Altıncı bəlanın xəbərdarlığı dərk edildikdə, can öz libaslarını qoruyub saxlaya bilər; lakin rədd edildikdə, canı çılpaq qoyur ki, bu da Laodikeyalıya xas olan beş xüsusiyyətdən biridir. Həmin xəbərdarlığı təsbit edən rəmz sənin xalqının soyğunçularıdır; onlar özlərini ucaldır və nəhayət süqut edirlər. Süleyman dedi ki, əgər Allahın xalqında o görüntü yoxdursa, onlar həlak olurlar.

Vəhy olmayan yerdə xalq həlak olur; amma qanunu qoruyan nə bəxtiyardır! Süleymanın Məsəlləri 29:18.

İbranicədə “məhv olmaq” sözü “çılpaq etmək” mənasını verir və Yəhya belə yazmışdır: “Nə bəxtiyardır o kəs ki, ayıq qalır və paltarlarını qoruyur; ta ki, çılpaq gəzməsin və onun ayıbını görməsinlər.” Smith Şimal Padşahı məsələsində yanlışdı və həmin saxta peyğəmbərlik təməli ona elə bir peyğəmbərlik tətbiqi inkişaf etdirməyə imkan verdi ki, əgər qəbul edilərsə, çılpaqlıq doğurur; bu isə Rəbbin ağzından qusdurulub atılan Laodikiyalıların rəmzidir.

Smit Şimal Padşahının yeni yalançı eyniləşdirməsini peyğəmbər qadının əri Ceyms Uayta qarşı müdafiə etməkdə heç bir çətinlik çəkmədi. Adventist tarixçilər və Bacı Uayt onların məşhur fikir ayrılığından bəhs edirlər. Ellen Uayt həm ərini, həm də Smiti məzəmmət etdi ki, Daniel on birdə şimal padşahı ilə kimin təmsil olunduğu barədə fikir ayrılıqlarının ictimaiyyətə çıxarılmasına yol vermişdilər. 1844-cü ilin Böyük Məyusluğundan sonra ilk Adventist nəşrində Ceyms Uayt yazdı:

“İsanın ayağa qalxıb qapını bağladığına və Öz Padşahlığını qəbul etmək üçün Əzəli Günlər Olanın hüzuruna gəldiyinə, 1844-cü ilin 7-ci ayında, tamamilə inanıram. Bax: Luka 13:25; Matta 25:10; Daniel 7:13,14. Lakin Daniel 12:1-dəki Mikailin ayağa qalxması başqa bir hadisə, başqa bir məqsəd üçün görünür. Onun 1844-cü ildə ayağa qalxması qapını bağlamaq, Padşahlığını və hökmranlıq etmək qüdrətini qəbul etmək üçün Öz Atasının hüzuruna gəlmək idi; amma Mikailin ayağa qalxması isə, onun artıq malik olduğu padşah hakimiyyətini, pislərin məhvində və Öz xalqının xilasında zahir etmək üçündür. Mikail 11-ci fəsildəki son qüvvənin sonuna çatdığı və ona kömək edən heç kəsin olmadığı vaxt ayağa qalxmalıdır. Bu qüvvə Allahın həqiqi kilsəsini tapdalayan sonuncu qüvvədir; və həqiqi kilsə hələ də bütün xristian aləmi tərəfindən tapdalandığına və kənara atıldığına görə, bundan belə nəticə çıxır ki, son zalım qüvvə hələ “öz sonuna çatmamışdır”; və Mikail ayağa qalxmamışdır. Müqəddəsləri tapdalayan bu son qüvvə Vəhy 13:11-18-də göstərilir. Onun sayı 666-dır.” James White, A Word to the Little Flock, 8.

Smit “Danielin on birinci fəslindəki son qüvvə” mövzusunda özünün guya “yeni işığını” irəli sürdükdə, Ceyms Uayt Smitin bu tətbiqini yeni işıq kimi deyil, təməllərə yönəlmiş bir hücum kimi gördü. Danielin on birinci fəslində şimal padşahı olaraq Romanın mövqeyi barədə Uriya Smitlə Ceyms Uayt arasında baş vermiş mübahisə elə müəyyən xüsusiyyətlərə malikdir ki, peyğəmbərlik tələbələri olaraq, biz onları Adventist tarixində Roma rəmzi ilə bağlı digər mübahisələrlə birlikdə nəzərdən keçirməliyik.

Həmin əlamətlərdən biri şəxsi yozumun irəli sürülməsidir. Başqa bir əlamət isə budur ki, həmin şəxsi yozumun tətbiqi sadə qrammatikanın zorla təhrif edilməsini tələb edir; çünki Smit təkcə otuz altıncı ayədəki hər bir peyğəmbərlik əlamətinin Romaya aid olduğunu nəzərə almadı, həm də qrammatik quruluşun otuz altıncı ayədəki padşahın əvvəlki parçada təsvir olunan eyni padşah olmasını tələb etdiyini nəzərə almadı.

Digəri isə budur ki, şəxsi yozum təməl həqiqətlərin rəddi idi. Digəri budur ki, o, Peyğəmbərlik Ruhunun səlahiyyətinin rəddini təmsil edir. Digər bir xüsusiyyət ondan ibarətdir ki, Roma ilə bağlı ilk qüsurly fikir insanın bəşəri sınaq müddətinin sonuna yaxınlaşarkən öz libaslarını qoruyub saxlamasına imkan verməyən bir peyğəmbərlik modelinə aparacaqdır. Digəri isə onun şəxsi yozumunu açıq şəkildə irəli sürməyə hazır olması idi. Digəri budur ki, şəxsi yozum dəyişməz olaraq yeni nur kimi təqdim olunur. Bütün bu xüsusiyyətlər “xalqının soyğunçuları” ilə bağlı hazırkı müzakirədə təmsil olunur.

Roma ilə bağlı son mübahisə, “xalqının soyğunçularını” müəyyən edən Roma ilə bağlı ilk mübahisə ilə öncədən təmsil olunduğu kimi, Uriya Smit və Ceyms Uaytın mübahisəsinin peyğəmbərlik xətti ilə bir araya gətirildikdə, görəcəyik ki, bir sinif öz peyğəmbərlik modelini təməl həqiqəti rədd edən şəxsi yozum üzərində quracaq.

Təməl həqiqətlərin rədd edilməsi, həmin təməl həqiqətləri bu qədər möhkəm şəkildə müdafiə edən Peyğəmbərlik Ruhunun səlahiyyətinin də rədd edilməsini avtomatik olaraq ifadə edir. Belə bir qrup, bu təlimin dünyanın hər yerində Allahın xalqı üzərində göstərə biləcəyi təsir barədə qaldırıla biləcək hər hansı narahatlıqlardan asılı olmayaraq, öz baxışını açıq şəkildə təqdim etməyə də hazır olacaq.

1844-cü ildən dərhal sonra, Adventizmin ilk nəsində Roma haqqında başqa bir mübahisə ortaya atıldı. Bu mübahisə Adventizmin üçüncü nəsində yanlış baxış qəbul ediləndə qızışdırılmaqda davam etdi. Biz indi sətir üstə sətir modelində nəzərdən keçirdiyimiz altı xəttədən dördüncüsü kimi “gündəlik”lə bağlı mübahisəni araşdıracağıq.

Lakin Romanın mübahisələrinin dördüncü xəttini nəzərdən keçirməzdən əvvəl, xatırlamaq lazımdır ki, əvvəlki məqalədə, Daniel kitabının on birinci fəslinin onuncu ayəsini şərh edərkən, belə demişdik: “Onuncu ayə də Levililər iyirmi altıdakı “yeddi vaxt”ı gizli tarixlə birbaşa əlaqələndirir, lakin bu həqiqət xətti burada təqdim etdiyimiz mövzunun hüdudlarından kənardadır.”

Urayya Smit 1863-cü ildə “yeddi vaxt”ın rədd edilməsində aparıcı şəxs idi. O, həmin mövzu barədə Hiram Edson tərəfindən qələmə alınmış və 1856-cı ildə Review-da dərc edilmiş məqalələrdə təqdim olunan bilik artımını rədd etmişdi. Smitin “yeddi vaxt”ı təqdim edən bir

hərəkətlə əlaqəli olub, lakin sonradan məhz həmin mövzu üzrə bilik artımını rədd etməsinin nəticələri də, onun “şimal padşahı” mövzusu barədə yeni işıq olduğunu iddia etdiyi şeyə girişinin xüsusiyyətləri mövzusundan kənardır; lakin Romanın Adventist mübahisələri xəttinə dair icmalımızı tamamladıqda, həm Danielin on birinci fəslinin onuncu ayəsinin əhəmiyyətinə, həm də 1856-cı ildə “yeddi vaxt”la bağlı bilik artımı ilə birlikdə gələn Laodikiya ismarıcını Smitin rədd etməsinin nəyi təmsil etdiyinə yenidən qayıdacağıq.

“Birinci, ikinci və üçüncü mələklərin xəbərlərinə dair imanımız düzgün idi. Keçib gəldiyimiz böyük nişanələr sarsılmazdır. Cəhənnəm orduları onları öz təməlindən qoparmağa və buna nail olduqları düşüncəsi ilə zəfər çalmağa çalışsalar da, yenə də buna müvəffəq olmurlar. Həqiqətin bu sütunları əbədi təpələr kimi möhkəm dayanır, insanların bütün söyləri Şeytanın və onun ordusunun söyləri ilə birləşsə belə, yerindən tərpənmir. Biz çox şey öyrənə bilərik və bu şeylərin belə olub-olmadığını görmək üçün Müqəddəs Yazıları daim araşdırmalıyıq.” Evangelism, 223.

“Peyğəmbərlik tarixində istiqamətimizi göstərən həqiqətin böyük nişanələri diqqətlə qorunmalıdır ki, onlar dağıdılmasın və onların yerinə həqiqi işıqdan çox çaşqınlıq gətirən nəzəriyyələr qoyulmasın.” Selected Messages, book 2, 101, 102.

“Bu vaxt ziyarətgah məsələsində imanımızı sarsıtmaq üçün çoxlu cəhdlər ediləcək; lakin biz tərəddüd etməməliyik. İmanımızın təməllərindən bir sancaq belə yerindən tərpəndirməməlidir. Həqiqət hələ də həqiqətdir. Qeyri-müəyyənliyə düşənlər yanlış nəzəriyyələrə sürüklənəcəklər və nəhayət, həqiqətin nə olduğu barədə indiyədək malik olduğumuz keçmiş dəlillərə münasibətdə özlərini imansız vəziyyətdə tapacaqlar. Qədim nişanələr qorunub saxlanmalıdır ki, istiqamətimizi itirməyək.” Manuscript Releases, cild 1, 55